

از اخلاق حسنه تا امنيت اخلاقی

(مطالعه در سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران و فقه امامیه)

تألیف: دکتر علی خلامی

استادیار و انشاه امام صادق (علیه السلام)

انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)
تهران: بزرگراه شهید چمران،
پل مدیریت
تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲
صندوق پستی: ۱۵۹-۱۴۶۵۵
E-mail: isu.press@yahoo.com
فروشگاه اینترنتی:
www.ketabesadliq.ir

دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

از اخلاق حسنه تا امنیت اخلاقی: (مطالعه در سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران و فقه امامیه)
تألیف: دکتر علی غلامی ■ ناشر: دانشگاه امام صادق (ع) ■ ویراستار ادبی: محمد رضا موسوی
نمایه‌سازی: رضا دیبا ■ چاپ اول: ۱۳۹۱ ■ قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال ■ شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
چاپ و صحافی: زلال کتب ■ ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۱۵۵-۲
همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

سرشناسه: غلامی، علی، دکتر، ۱۳۵۵
عنوان و نام پدیدآور: از اخلاق حسنه تا امنیت اخلاقی: (مطالعه در سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران و فقه امامیه) / علی غلامی.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۵۱۲ ص.
قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال - شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۱۵۵-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۶۹-۳۷۲.
یادداشت: نمایه.
عنوان دیگر: (مطالعه در سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران و فقه امامیه).
موضوع: جرم و جنایت - پیشگیری - جنبه‌های مذهبی - اسلام.
موضوع: حریم (نقه)
موضوع: جرم و جنایت - ایران - سیاست دولت
موضوع: قانون و اخلاق
شماره افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)
رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ غ ۸ الف ۲۲۰/۲ BP
رده بندی دیویی: ۲۸۲/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۱۱۸۶۸

فهرست مطالب

سخن ناشر	۱۵
مقدمه	۱۷
بخش نخست: مفاهیم و مبانی نظری	۳۱
فصل ۱. گونه‌شناسی سیاست جنایی اسلام و غرب	۳۵
۱. مفهوم و سیر تاریخی سیاست جنایی	۳۶
۱-۱. مفهوم و سیر تاریخی سیاست جنایی در غرب	۳۶
۱-۲. مفهوم و سیر تاریخی سیاست جنایی در ایران	۴۰
۲. مدل‌های سیاست جنایی	۴۲
۱-۲. مدل‌های دولتی	۴۴
۱-۱-۲. مدل دولت - جامعه‌ی لیبرال	۴۴
۲-۱-۲. مدل دولت اقتدارگر	۴۵
۳-۱-۲. مدل دولت تام‌گرا	۴۶
۲-۲. مدل‌های جامعه‌مدار	۴۶
۱-۲-۲. مدل جامعه‌ی خودگردان	۴۷
۲-۲-۲. مدل جامعه‌ی آزادی مطلق‌گرا	۴۷
۳. سیاست جنایی در اسلام	۴۸
۱-۳. سیاست جنایی اسلام از نظر دلماس‌مارتی و لازرژ	۴۸

۵۰.....	۲-۳. تبیین مدل واقعی سیاست جنایی اسلام.....
۵۱.....	۱-۲-۳. آموزه‌های اسلام.....
۶۱.....	۲-۲-۳. عملکرد حاکمان دین.....
۶۷.....	جمع‌بندی.....
۷۷.....	فصل ۲. از حریم خصوصی تا حقوق عمومی.....
۷۸.....	۱. تعریف و ماهیت حریم خصوصی.....
۷۸.....	۱-۱. تعریف حریم خصوصی.....
۸۲.....	۲-۱. عوامل مؤثر بر حدود و ثغور حریم خصوصی.....
۸۳.....	۱-۲-۱. عمومی یا خصوصی بودن مکان نقض حریم خصوصی.....
۸۳.....	۲-۲-۱. عادی یا حساس بودن موضوع حریم خصوصی.....
۸۳.....	۳-۲-۱. استفاده‌ی احتمالی از اطلاعات حاصل از نقض حریم خصوصی.....
۸۴.....	۴-۲-۱. وسایل و روش‌های نقض حریم خصوصی.....
۸۴.....	۵-۲-۱. وضعیت یا موقعیت مدعی نقض حریم خصوصی.....
۸۵.....	۶-۲-۱. رضایت یا عدم رضایت فرد از نقض حریم خصوصی‌اش.....
۸۵.....	۷-۲-۱. وجود یا عدم وجود رابطه بین مدعی حریم خصوصی و ناقض آن.....
۸۵.....	۳-۱. ماهیت حریم خصوصی.....
۸۷.....	۲. منابع و مبانی حریم خصوصی.....
۸۷.....	۱-۲. عقل و فطرت.....
۸۹.....	۲-۲. منابع نقلی.....
۸۹.....	۱-۲-۲. قرآن کریم.....
۹۱.....	۲-۲-۲. روایات معصومین (علیهم‌السلام).....
۹۵.....	۳-۲. منابع قانونی داخلی در حوزه‌ی حریم خصوصی.....
۹۶.....	۱-۳-۲. حمایت کلی و غیرمستقیم.....
۹۷.....	۲-۳-۲. حمایت از حریم خصوصی فیزیکی.....
۹۹.....	۳-۳-۲. حمایت از حریم خصوصی بدنی.....
۱۰۰.....	۴-۳-۲. حمایت از حریم خصوصی روانی.....

۵-۳-۲. حمایت از حریم خصوصی ارتباطی.....	۱۰۰
۶-۳-۲. حمایت از حریم خصوصی در فعالیت‌های رسانه‌ای.....	۱۰۱
۷-۳-۲. حمایت از حریم خصوصی اطلاعاتی.....	۱۰۱
۴-۲. اسناد بین‌المللی ناظر به حق حریم خصوصی.....	۱۰۲
۱-۴-۲. میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی.....	۱۰۳
۲-۴-۲. کنوانسیون اروپایی حقوق بشر.....	۱۰۵
۳. ساحات حریم خصوصی و تهدیدگران احتمالی آن.....	۱۰۷
۱-۳. ساحات حریم خصوصی.....	۱۰۷
۱-۱-۳. حریم خصوصی فیزیکی یا حریم منزل و خلوت افراد.....	۱۰۷
۲-۱-۳. حریم خصوصی بدنی.....	۱۰۸
۳-۱-۳. حریم خصوصی روانی.....	۱۰۹
۴-۱-۳. حریم خصوصی متقاضیان کار و کارکنان.....	۱۱۰
۵-۱-۳. حریم خصوصی ارتباطی.....	۱۱۱
۶-۱-۳. حریم خصوصی در فعالیت‌های رسانه‌ای.....	۱۱۲
۷-۱-۳. حریم خصوصی اطلاعاتی.....	۱۱۳
۸-۱-۳. حریم خصوصی در علن.....	۱۱۴
۹-۱-۳. حریم خصوصی ژنتیکی.....	۱۱۴
۲-۳. تهدیدگران حریم خصوصی.....	۱۱۵
۱-۲-۳. دولت و سازمان‌های وابسته.....	۱۱۵
۲-۲-۳. موسسات و نهادهای خصوصی.....	۱۱۶
۳-۲-۳. مصالح اجتماعی.....	۱۱۷
۴-۲-۳. مصالح و منافع حوزه‌ی عمومی جدا از دولت.....	۱۱۸
۵-۲-۳. اشخاص حقیقی.....	۱۱۸
۴. رابطه‌ی حریم خصوصی با حقوق و حوزه‌ی عمومی.....	۱۱۹
۱-۴. تعریف حقوق و حوزه‌ی عمومی.....	۱۱۹
۲-۴. تلاقی حقوق و حوزه‌ی عمومی و حریم خصوصی.....	۱۲۲

۱۲۳.....	۴-۲-۱. حکم عقل.....
۱۲۴.....	۴-۲-۲. قرآن کریم.....
۱۲۷.....	۴-۲-۳. سنت معصومین (علیهم السلام)
۱۳۲.....	۴-۲-۴. نظریات فقها.....
۱۳۶.....	۴-۲-۵. تنقید حریم خصوصی در قوانین.....
۱۴۳.....	۴-۳. ضرورت‌های لازم در مقام نقض و تحدید حریم خصوصی.....
۱۴۴.....	۴-۳-۱. امکان سنجی جمع.....
۱۴۵.....	۴-۳-۲. صراحت و شفافیت.....
۱۴۷.....	۴-۳-۳. اکتفا به قدر متعارف.....
۱۴۷.....	جمع‌بندی.....
۱۶۳.....	فصل ۳. اخلاق حسنه و مرزهای حقوقی آن.....
۱۶۴.....	۱. تعریف اخلاق و اخلاق حسنه.....
۱۶۴.....	۱-۱. اخلاق.....
۱۶۴.....	۱-۱-۱. تعریف لغوی.....
۱۶۵.....	۱-۱-۲. اصطلاح‌شناسی اخلاق.....
۱۶۷.....	۱-۲. اخلاق حسنه.....
۱۶۷.....	۱-۲-۱. اخلاق حسنه از منظر حقوقی.....
۱۷۲.....	۱-۲-۲. اخلاق حسنه از منظر فقهی.....
۱۷۳.....	۲. فعل اخلاقی و ملاک آن.....
۱۷۴.....	۱-۲. افعال انسان و حوزه‌های اخلاق.....
۱۷۶.....	۲-۲. ملاک فعل اخلاقی.....
۱۷۶.....	۱-۲-۲. نظریه‌ی سعادت.....
۱۷۷.....	۲-۲-۲. نظریه‌ی زیبایی.....
۱۷۷.....	۳-۲-۲. نظریه‌ی وجدان‌گرایی.....
۱۷۸.....	۴-۲-۲. نظریه‌ی اخلاق محض (کانت).....
۱۷۸.....	۵-۲-۲. نظریه‌ی اصالت نفع.....

۱۷۹.....	۶-۲-۲. نظریه‌ی عاطفه‌گرایی
۱۷۹.....	۷-۲-۲. نظریه‌ی اپیکوریسم
۱۸۰.....	۸-۲-۲. نظریه‌ی قدرت‌طلبی
۱۸۰.....	۹-۲-۲. نظریه‌ی سودآوری (راسل)
۱۸۱.....	۱۰-۲-۲. نظریه‌ی حیات‌افزایی
۱۸۱.....	۱۱-۲-۲. نظریه‌ی اخلاق ایستا و متحرک (برگسون)
۱۸۲.....	۱۲-۲-۲. نظریه‌ی ارزش اجتماعی
۱۸۲.....	۱۳-۲-۲. نظریه‌ی مطلوبیت عقلی فعل اختیاری
۱۸۲.....	۱۴-۲-۲. نظریه‌ی تکامل اجتماعی
۱۸۳.....	۱۵-۲-۲. نظریه‌ی اشعری
۱۸۳.....	۱۶-۲-۲. نظریه‌ی لذت‌گرایی شخصی
۱۸۴.....	۱۷-۲-۲. نظریه‌ی ترک تعلقات دنیوی
۱۸۴.....	۳. اخلاق اسلامی
۱۸۵.....	۱-۳. اصول موضوعه
۱۸۶.....	۱-۱-۳. اصالت نفس و روح انسان
۱۸۶.....	۲-۱-۳. قابلیت تکامل نفس و کمال اخلاقی
۱۸۶.....	۳-۱-۳. انتخاب آگاهانه‌ی نفس و نقش آن در تکامل اخلاقی
۱۸۶.....	۴-۱-۳. حب ذات ریشه‌ی گرایش‌های بشر
۱۸۷.....	۵-۱-۳. گرایش به سمت کمال بی‌نهایت
۱۸۷.....	۶-۱-۳. مراتب نفس و کمال آن
۱۸۷.....	۷-۱-۳. نقش توجه نفس به مراتب و شنون خود در پی‌جویی کمال آنها
۱۸۸.....	۸-۱-۳. تراحم و لزوم انتخاب
۱۸۸.....	۹-۱-۳. نقش نیت در تکامل نفس
۱۸۸.....	۱۰-۱-۳. تناسب نیت با شکل کار
۱۸۹.....	۲-۳. تفاوت اخلاق اسلامی با سایر نظام‌های اخلاقی
۱۸۹.....	۱-۲-۳. سعادت در نظام اخلاقی اسلام

- ۱۹۰..... ۳-۲-۲. راه وصول به سعادت.....
- ۱۹۱..... ۳-۲-۳. انسان در نظام اخلاقی اسلام.....
- ۱۹۲..... ۳-۳. ویژگی‌های نظام اخلاقی اسلام.....
- ۱۹۲..... ۳-۳-۱. فرگیری و شمول.....
- ۱۹۳..... ۳-۳-۲. هماهنگی و انسجام درونی.....
- ۱۹۳..... ۳-۳-۳. قابلیت تبیین عقلانی.....
- ۱۹۴..... ۳-۳-۴. تأمین سایر ملایک‌ها.....
- ۱۹۴..... ۳-۳-۵. توجه به حسن فعلی و فاعلی.....
- ۱۹۴..... ۳-۳-۶. مراتب داشتن ارزش‌ها.....
- ۱۹۵..... ۳-۴. ملایک‌های کلی اخلاق اسلامی در حوزه‌ی اجتماع.....
- ۱۹۵..... ۳-۴-۱. اصل عدل.....
- ۱۹۶..... ۳-۴-۲. اصل احسان.....
- ۱۹۷..... ۳-۴-۳. اصل تقدم مصالح معنوی بر منافع مادی.....
- ۱۹۷..... ۳-۴-۴. اصل رعایت اولویت.....
- ۱۹۹..... ۴. امنیت و اخلاق.....
- ۲۰۶..... ۴-۱. تعریف امنیت.....
- ۲۰۶..... ۴-۱-۱. تعریف لغوی.....
- ۲۰۷..... ۴-۱-۲. تعریف اصطلاحی.....
- ۲۰۹..... ۴-۲. انواع امنیت.....
- ۲۰۹..... ۴-۲-۱. حوزه‌ی امنیت ملی.....
- ۲۱۰..... ۴-۲-۲. حوزه‌ی امنیت عمومی.....
- ۲۱۰..... ۴-۲-۳. حوزه‌ی امنیت داخلی.....
- ۲۱۱..... ۴-۳. حوزه‌های بررسی.....
- ۲۱۱..... ۴-۳-۱. منابع دینی.....
- ۲۱۲..... ۴-۳-۲. جایگاه امنیت در قلمرو حقوق.....
- ۲۱۳..... ۴-۴. امکان سنجی وضع اصطلاح.....

۲۱۶.....	۵. حقوق و اخلاق.....
۲۱۷.....	۱-۵. تفاوت و تلاقی.....
۲۱۷.....	۱-۱-۵. تفاوت حقوق و اخلاق.....
۲۲۱.....	۲-۱-۵. تلاقی حقوق و اخلاق.....
۲۲۲.....	۲-۵. روابط محمل.....
۲۲۳.....	۱-۲-۵. نظریه‌ی حداکثری.....
۲۲۷.....	۲-۲-۵. نظریه‌ی حداقلی.....
۲۳۰.....	۳-۲-۵. نظریه‌ی بینایی.....
۲۳۱.....	جمع‌بندی.....
۲۴۳.....	بخش دوم: مبانی و مصادیق جرم اخلاقی در قلمرو اخلاق حسنه
۲۴۷.....	فصل ۴. جرایم علیه اخلاق حسنه.....
۲۴۸.....	۱. مصادیق و نهاد متولی.....
۲۴۸.....	۱-۱. مصادیق اخلاص در امنیت اخلاقی.....
۲۴۹.....	۱-۱-۱. مواد ناظر به جلوگیری یا ارتکاب جرایم علیه امنیت اخلاقی.....
۲۵۱.....	۲-۱-۱. مواد ناظر به پیشگیری یا زمینه‌سازی ارتکاب جرایم علیه امنیت اخلاقی.....
۲۵۶.....	۳-۱-۱. مواد ناظر به انتساب یا جلوگیری از بزه‌دیدگی در جرایم علیه امنیت اخلاقی.....
۲۵۸.....	۴-۱-۱. مواد کلی ناظر به جرم‌انگاری جرایم علیه امنیت اخلاقی.....
۲۶۰.....	۲-۱. نهاد متولی.....
۲۶۲.....	۱-۲-۱. قوه‌ی قضائیه.....
۲۶۳.....	۲-۲-۱. نیروی انتظامی.....
۲۶۳.....	۳-۲-۱. ستاد پیشگیری و حفاظت اجتماعی.....
۲۶۴.....	۴-۲-۱. سازمان بهزیستی.....
۲۶۴.....	۲. اقسام ارتکاب جرایم علیه امنیت اخلاقی.....
۲۶۵.....	۱-۲. ارتکاب به صورت فردی.....
۲۶۶.....	۲-۲. ارتکاب به صورت سازمان یافته.....

۲۶۷.....	۲-۲-۱. مفهوم و شرایط جرم سازمان یافته.....
۲۷۶.....	۲-۲-۲. جرم براندازی.....
۲۷۹.....	۳. امکان سنجی تسری عناوین فقهی.....
۲۷۹.....	۱-۳. اشاعی فحشاء.....
۲۸۰.....	۱-۱-۳. اشاعی فحشاء به معنای آشکارکردن گناه.....
۲۸۱.....	۲-۱-۳. اشاعی فحشاء به معنای تظاهر به گناه.....
۲۸۳.....	۳-۱-۳. اشاعی فحشاء به معنای زمینه‌سازی برای ارتکاب گناه (افساد).....
۲۸۴.....	۴-۱-۳. اشاعی فحشاء به معنای رایج کردن گناه.....
۲۸۸.....	۲-۳. بغی.....
۲۹۱.....	۳-۳. محاربه و افساد فی الارض.....
۲۹۲.....	۱-۳-۳. محاربه.....
۲۹۵.....	۲-۳-۳. افساد فی الارض.....
۳۰۸.....	۴. رابطه‌ی محاربه و افساد فی الارض با جواب به شبهه امنیت اخلاقی.....
۳۲۴.....	جمع‌بندی.....
۳۴۳.....	فصل ۵. مبانی ورود حکومت اسلامی.....
۳۴۵.....	۱. فلسفه، وظایف و اختیارات حکومت اسلامی.....
۳۴۷.....	۱-۱. از منظر قرآن کریم.....
۳۴۸.....	۲-۱. از منظر روایات.....
۳۵۱.....	۳-۱. از منظر فقهاء.....
۳۵۸.....	۲. امر به معروف و نهی از منکر.....
۳۵۸.....	۱-۲. تعریف امر به معروف و نهی از منکر.....
۳۵۸.....	۱-۱-۲. تعریف لغوی.....
۳۵۸.....	۲-۱-۲. تعریف اصطلاحی.....
۳۵۹.....	۲-۲. انواع امر به معروف و نهی از منکر.....
۳۵۹.....	۱-۲-۲. وظیفه‌ی یکایک مسلمانان.....
۳۶۰.....	۲-۲-۲. وظیفه‌ی گروه خاص.....

۳۶۱.....	۳-۲. سابقه‌ی امر به معروف و نهی از منکر در جامعه‌ی اسلامی.....
۳۶۱.....	۳-۱-۲. معنای حسبه و محتسب.....
۳۶۲.....	۳-۲-۲. اختیارات و وظایف محتسب.....
۳۶۴.....	۳. وجوب مقابله با تظاهر به منکرات.....
۳۶۴.....	۳-۱. تظاهر به منکر از منظر روایات و سیره.....
۳۶۷.....	۳-۲. تظاهر به منکرات از منظر فقهاء.....
۳۶۹.....	۴. حکم حد برای متعدی از حدود.....
۳۷۰.....	۴-۱. معنای حد.....
۳۷۰.....	۴-۱-۱. معنای لغوی حد.....
۳۷۰.....	۴-۱-۲. معنای اصطلاحی حد.....
۳۷۲.....	۴-۲. اهمیت و ضرورت اجرای حدود.....
۳۷۳.....	۴-۳. آثار اجرای حدود.....
۳۷۳.....	۴-۴. اجرای حدود در زمان غیبت.....
۳۷۴.....	۴-۴-۱. موافقین اجرای حدود در زمان غیبت.....
۳۷۶.....	۴-۴-۲. مخالفین اجرای حدود در عصر غیبت.....
۳۷۸.....	۵. قاعده‌ی "التعزیر لکل عمل محرم".....
۳۷۹.....	۵-۱. ادله و مستندات قاعده.....
۳۷۹.....	۵-۱-۱. مستندات روایی قاعده.....
۳۸۰.....	۵-۱-۲. دلیل عقلی قاعده.....
۳۸۱.....	۵-۱-۳. اثبات وجود تعزیر به وسیله‌ی وحدت ملاک.....
۳۸۱.....	۵-۱-۴. اجماع.....
۳۸۲.....	۵-۱-۵. سیره.....
۳۸۲.....	۵-۱-۶. تعمیم ادله‌ی امر به معروف و نهی از منکر.....
۳۸۳.....	۵-۱-۷. تعمیم ادله‌ی معاونت بر برّ و تقوی.....
۳۸۳.....	۵-۱-۸. لزوم حفظ نظام.....
۳۸۴.....	۵-۲. تعریف تعزیر.....

۳۸۴.....	۱-۲-۵. تعزیر در لغت.....
۳۸۵.....	۲-۲-۵. تعزیر در قرآن.....
۳۸۶.....	۳-۲-۵. تعزیر در روایات.....
۳۸۶.....	۴-۲-۵. تعزیر در اصطلاح فقهاء.....
۳۸۸.....	۳-۵. تفاوت تعزیر با حد.....
۳۸۹.....	۴-۵. هدف از اجرای تعزیر.....
۳۹۰.....	۵-۵. تعزیر حق یا وظیفه‌ی حاکم یا قاضی.....
۳۹۰.....	۱-۵-۵. مجری تعزیر.....
۳۹۱.....	۲-۵-۵. حق یا تکلیف بودن تعزیر.....
۳۹۲.....	۷-۵. چگونگی اجرای تعزیر.....
۳۹۲.....	۱-۷-۵. انحصار تعزیر در تازیانه.....
۳۹۵.....	۲-۷-۵. عدم انحصار تعزیر در تازیانه.....
۴۰۱.....	۷-۵. گستره‌ی تعزیر.....
۴۰۱.....	۱-۷-۵. کل معاصی.....
۴۰۵.....	۲-۷-۵. بعض معاصی.....
۴۰۸.....	جمع‌بندی.....
۴۳۳.....	فصل ۶. نتیجه‌گیری و ارائه‌ی راهکار.....
۴۳۳.....	اول. نتیجه‌گیری.....
۴۵۴.....	دوم. حوزه‌ی اجرا.....
۴۷۲.....	سوم. حوزه‌ی قضاوت.....
۴۶۹.....	منابع و مأخذ.....
۴۹۳.....	نمایه.....

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن مجید، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

فلسفه وجودی دانشگاه امام صادق علیه السلام که از سوی ریاست دانشگاه به کرات مورد توجه قرار گرفته، تربیت نیروی انسانی است که بتواند با تقوا و کارآمدی در عرصه عمل و نظر است تا از این طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام رساند. از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متاثر و دگرگون می‌سازد. از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو نظام پژوهش‌های علمی و بهرمندی از نتایج آنهاست. ازاین منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش و رهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق علیه السلام در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که بیش از «ربع قرن» تجربه دارد و هم اکنون ثمرات نیکوی این شجره طیبه در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است.

طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیانگذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود در طلیعه دور جدید فعالیتش بتواند به توسعه و تقویت آنها در پرتو عنایات حضرت حق تعالی، اهتمام ورزد. معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق علیه السلام با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن‌ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق علیه السلام را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (ان شاء الله)

ولله الحمد
معاونت پژوهشی دانشگاه

مقدمه

۱. بیان مسأله. همزمان با تشکیل اولین جوامع انسانی، بحث از وجود یکسری ارزش‌ها و هنجارهای حاکم که مورد اتفاق عامی اعضای تشکیل دهنده‌ی آن جوامع باشد، مطرح شد و در عین حال ضرورت حفظ و صیانت از این هنجارها زمینه ساز سؤالات و مباحث متعددی شد، از جمله اینکه از میان هنجارهای مطرح، کدام موارد به عنوان ارزش تلقی می‌شود؟ ملاک ارزشمندی یک هنجار چیست؟ کدام یک از ارزش‌های پذیرفته شده توسط اعضای جامعه محتاج ضمانت است؟ نهاد تضمین‌کننده‌ی حفظ و ضمانت آنها کدام است؟ نوع و میزان حمایت چگونه باید باشد؟ و سؤالات متعدد دیگر.

جامعه‌ی اسلامی نیز به عنوان یکی از جوامع بشری از این قاعده مستثنی نمی‌باشد و همین سؤالات در مورد آن مطرح است. طبیعتاً در مقام پاسخگویی به این سؤالات و تبیین روش اسلام در مواجهه با این موضوع، آموزه‌های وحیانی نقش اصلی را دارند و باید راهکارهای مورد نیاز از درون قوانین کلی شرع استخراج و عملیاتی گردد. اما طی مراحل استخراج مصادیق عینی از کلیات دین لوازمی دارد؛ ابتدا باید دید اصلاً حکومت اسلامی در قبال چنین موضوعاتی صاحب حق یا تکلیف می‌باشد تا سپس در مورد نوع و میزان آن بحث نمود.

در این مورد باید گفت که حکومت اسلامی مکلف و موظف به ورود در این حوزه و تضمین رعایت هنجارهای از پیش تعیین شده می‌باشد، زیرا این جزئی از

فلسفه‌ی تشکیل حکومت اسلامی است، ولی در همین جا، نکته‌ی قابل توجه، نوع و میزان ورود حکومت است که این امر ارتباط مستقیمی خواهد داشت با نگاه افراد و جوامع مختلف به فلسفه‌ی حکومت و نوع تکالیف و اختیارات آن.

این بحث در بررسی رابطه‌ی حکومت اسلامی با حوزه‌ی پیش گفته، موضوعی خواهد بود. منافع از مبنای وحیانی دین اسلام و کارکردهای مذکور در آن که ناظر به نهاد حاکم می‌باشد.

از سوی دیگر امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی که وقتی به مرحله‌ی سوم آن یعنی مرحله‌ی ید و برخورد فیزیکی و عملی می‌رسد، متولی اصلی دولت می‌باشد، در اینجا نیز آنچه جلب توجه می‌نماید، انحصار امر ورود به مرحله‌ی ید و برخورد فیزیکی در اختیارات نهاد حاکم است که مانع از اجرای سلاقی و نظرات افراد در مرحله‌ی ید می‌شود.

نکته‌ی دیگر ضرورت برخورد با تظاهر به منکر است که مجازات آن غیر از مجازات اصل ارتکاب منکر می‌باشد و حتی اصل منه، علیرغم پابندی و اعتقاد به ادیان آسمانی دیگر، تا زمانی که در جامعه‌ی اسلامی و تحت حاکمیت حاکم اسلامی زندگی می‌کنند، موظف به ترک آن بوده و از تظاهر به منکرات ممنوع و در صورت ارتکاب، مشمول مجازات می‌باشند.

نهایتاً بر اساس تشریع دین باید برای متعدی از حدود الهی، حدی در نظر گرفت که این حد البته اعم از حد به معنای مصطلح و تعزیر می‌باشد و علاوه بر دلالت بر معنای حد (جرائم دارای مجازات‌های مقدر و معین توسط شارع)، به تعزیرات به عنوان بخش اعظم تشکیل‌دهنده‌ی مجازات‌های اسلامی دلالت می‌کند.

پس از تبیین ضرورت ورود حکومت به این حوزه بحث قابل طرح عبارت است از انحصار یا عدم انحصار این وظیفه در حیطه‌ی دولت؛ به عبارتی آیا فقط دولت مکلف به حضور و نقش آفرینی در این حوزه است یا خیر؟

پاسخ به این سؤال در تبیین نوع سیاست جنایی اسلام است که اگر یک سیاست جنایی تام و تحت عنوان انتگریم دانسته شود، این امر منحصر در وظایف دولت

خواهد بود، زیرا در این نوع خاص از مدل‌های سیاست جنایی، دولت‌ها تنها مرجع انحصاری رسیدگی‌کننده به هر گونه انحراف یا جرم هستند و اساساً جرم و انحراف به صورت یکسان و در یک قالب مورد رسیدگی و تعقیب قرار می‌گیرد؛ ولی اگر تصویر واقعی سیاست جنایی اسلام که یک سیاست جنایی مشارکی متشکل از دولت و مردم و در عین حال دارای مکانیزم‌های درونی-بیرونی است؛ تبیین شود، معلوم می‌گردد که مردم و دولت با هم و در کنار هم در این رابطه نقش و وظیفه دارند و در عین اینکه هدف هر دو نهاد مردم و حکومت، پیشگیری و مبارزه با جرایم و انحرافات است، هر کدام با توجه به ویژگی‌ها و کارکردهای خویش، نوع خاصی از مواجهه با این پدیده‌ها را بر عهده می‌گیرد.

در جریان مشارکت مردم و دولت در ضمانت رعایت هنجارهای جامعه، طبیعتاً بین حوزه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی تلاقی ایجاد خواهد شد به این معنی که تضمین رعایت مصالح اجتماعی با حق حریم خصوصی افراد تعارض می‌یابد و باید به این سؤال پاسخ داد که در مقام تلاقی این دو نهاد، چه باید کرد و حق را به کدام طرف داد؟

طبیعتاً اولاً: باید این نکته مشخص شود که حق حریم خصوصی یک حق مطلق نیست و ثانیاً: باید حتی‌المقدور در مقام تلاقی به امکان جمع بین دو نهاد اندیشید و اگر مقدور نشد با صراحت و شفافیت مصادیق نقض را تعیین نموده و به قدر متیقن اکتفا نمود.

دلیل این امر را می‌توان از یکسو اهمیت حفظ حریم خصوصی در ساحات مختلف آن دانست و از سوی دیگر غیرقابل پیش‌بینی و کنترل بودن نوع و میزان تعرض به این حق در صورت عدم تعیین حدود و ثغور دقیق آن.

در عین حال توجه به اهمیت حفظ حقوق عمومی و حوزه‌ی عمومی جدا از دولت در کنار حق حریم خصوصی، امری است لازم و ضروری تا حمایت از یک حق مهم باعث اختلال در حقی دیگر نگردد و منافع فرد و جامعه، توأمان برآورده گردد.

اما روح حاکم بر حل دعوای حق حریم خصوصی و حقوق عمومی و میزان حق دخالت حقوق عمومی در حوزهی حریم خصوصی، بحث از رابطهی حقوق و اخلاق می‌باشد و تبیین اینکه حقوق کیفری تا چه اندازه مجاز یا مکلف به حمایت از اخلاق می‌باشد.

سؤالانی از قبیل اینکه آیا حقوق کیفری می‌تواند و یا باید به عنوان تضمین‌کنندهی رعایت اخلاق وارد عمل شود؟ اگر اصل این ورود پذیرفته شود، نوع و میزان ورود چگونه و توسط چه کسی قابل تعیین است؟ ملاک در تعیین این ورود چیست؟ نظرات اندیشمندان حقوق کیفری و اخلاق از چه قرار است؟ و سئوالات مشابه دیگر.

این قاعده که به نوعی تبیین‌کنندهی نظرات فقها در تبیین میزان حمایت نهاد حاکمیت از اخلاق می‌باشد، نوع حمایت حقوق از اخلاق را صرفاً با رویکرد کیفری تحلیل نمی‌نماید و یا حداقل اینکه دامنهی مجازات و عکس‌العمل در قبال تخلف را از یک موعظه‌ی ساده تا مجازات‌های معمول کیفری از قبیل حبس، شلاق، جریمه‌ی نقدی و تبعید می‌داند.

از سوی دیگر آنچه بر اهمیت این قاعده و اثر آن در بحث از اصل و نوع حمایت حقوق کیفری از اخلاق می‌افزاید، موضوع حق یا تکلیف بودن قاعده نسبت به حاکم است؛ به عبارتی حاکم موظف به اجرای قاعده است یا مختار به اعمال آن؟

اما سؤال اصلی در رابطه با این قاعده که از مهمترین سئوالات این کتاب است، گستره‌ی آن است. اینکه قاعده‌ی "التعزیر لکل عمل محرم" شامل چه محدوده‌ای از تخلفات و جرایم می‌شود و حاکم چه تخلفاتی را باید یا می‌تواند جرم‌انگاری نموده و مرتکبان آن را مجازات نماید.

مرتکبان جرایم در حوزه‌ی امنیت اخلاقی ممکن است همانند مجرمین حوزه‌های دیگر همچون اقتصاد و سیاست، به صورت گروهی و سازمان یافته دست به ارتکاب این جرایم بزنند و حتی قصد آنها اخلال در نظام اسلامی یا براندازی آن باشد که در

این فروض ضرورت دارد موضوع جرم با عناوین و شرایط خاص مورد توجه قرار گیرد.

با توجه به این نکات ضرورت بازنگری جدی در نوع سیاستگذاری‌های ناظر به جرایم مربوط به حوزه‌ی امنیت اخلاقی امری است اجتناب‌ناپذیر که طبیعتاً شامل همه‌ی حوزه‌های سیاست جنایی اعم از تقنینی، اجرایی و قضایی می‌باشد. تعیین حمایت حداکثری، حداقلی یا بینابین حقوق کیفری از اخلاق، اثر مستقیمی در تبیین رابطه‌ی حقوق عمومی و حریم خصوصی خواهد داشت و میزان ورود را معلوم خواهد نمود.

اما تبیین نوع و چگونگی این حمایت با تشریح جوانب قاعده‌ی "التعزیر لکل عمل محرم" صورت می‌پذیرد و این قاعده که از مشهورات فقهی و مورد اجماع برخی فقهاست، نوع و چگونگی حمایت از ارزش‌های پیش‌گفته را تعیین می‌نماید و اینکه آیا مصادیق فعلی جرایم مذکور در قوانین کشور و نهادهای متولی برخورد و نوع عملکرد آنها، همان وضعیت مطلوب و آرمانی مدنظر دین است یا باید برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی و طراحی جدیدی نمود؟

در پایان این قسمت اگر قرار باشد رابطه‌ی اجزاء این نوشتار به صورت خلاصه تبیین گردد، مطلب به این صورت خواهد بود که این پژوهش به دنبال آن است که وضعیت مطلوب را درباره‌ی سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران در قبال جرایم علیه امنیت اخلاقی تبیین نماید و بر همین اساس در جمع‌بندی بحث عنوان، خلأها و راهکارها بحثی در نظر گرفته شده است تا ناظر به خلأهای موجود در حوزه‌های تقنین، اجرا و نظارت جهت عینیت یافتن وضعیت مطلوب، ارائه‌ی راهکار نماید. (جمع‌بندی و ارائه‌ی راهکار).

طبیعتاً طراحی وضعیت و مدل مطلوب بدون شناسایی وضعیت موجود ممکن نیست و به عبارتی اول باید وضعیت موجود تبیین شود تا مشخص گردد که اولاً: موضوع در چه وضعیت و جایگاهی قرار دارد و ثانیاً: فاصله‌ی آن تا وضعیت مطلوب

چقدر است. بر همین اساس فصلی تحت عنوان جرایم علیه اخلاق حسنه در نظر گرفته شد. (فصل اول بخش دوم).

حرکت از وضعیت موجود به سمت وضعیت مطلوب محتاج سازوکار و مکانیزمی است که توان رساندن وضعیت از حالت موجود به حالت مطلوب را داشته باشد و بتواند هست‌ها و نیست‌ها را به وسیله‌ی بایدها و نبایدها به وضع مطلوب برساند که برای تبیین این سازوکار و وسیله‌ی تحقق این غایت، فصلی تحت عنوان گونه‌شناسی سیاست جنایی اسلام و غرب به رشته‌ی تحریر درخواهد آمد. (فصل اول بخش اول)

در جریان حرکت از وضعیت موجود به سمت وضعیت مطلوب، سه نکته جلب توجه می‌نماید:

نکته‌ی اول عبارت است از دو گزاره‌ای که در طول این مسیر با هم تلاقی می‌یابند و منافعتشان با هم تضاد دارد، این دو نهاد عبارتند از حریم خصوصی و حقوق عمومی که مرزهای آنها در موارد متعددی از جمله در حوزه‌ی جرایم علیه امنیت اخلاقی با هم به صورت مداوم تلاقی می‌یابد. بر این اساس فصلی تحت عنوان از حریم خصوصی تا حقوق عمومی نگاشته می‌شود. (فصل دوم بخش اول)

نکته‌ی دوم عبارت است از روح حاکم بر تلاقی دو نهاد حریم خصوصی و حقوق عمومی. این روح حاکم همان رابطه‌ی حقوق و اخلاق است که با تبیین دقیق آن می‌توان گفت که حقوق کیفری تا کجا می‌تواند یا باید از اخلاق حمایت نماید و از آن نتیجه گرفت که تا کجا می‌توان حریم خصوصی را با لحاظ مصالح حقوق عمومی مورد تحدید و محدودیت قرار داد. لذا فصلی تحت عنوان اخلاق حسنه و مرزهای حقوقی آن نگارش می‌گردد. (فصل سوم بخش اول)

نکته‌ی سوم را می‌توان در بیان چگونگی و چرایی محدودسازی حریم خصوصی و حمایت کیفری از اخلاق دانست. به عبارتی اگر قرار شد حریم خصوصی محدود شود و حقوق کیفری از اخلاق حمایت نماید، نوع این محدودیت و حمایت چگونه است؟ تا کجاست؟ با چه ابزاری است؟ بر چه مبنایی است؟ در مقام پاسخگویی به این

سؤالات و سؤالات متعدد دیگر فصلی تحت عنوان مبانی ورود حکومت اسلامی تحریر خواهد گردید. (فصل دوم بخش دوم)

۲. ضرورت تحقیق. موضوع ورود حکومت اسلامی به حوزه‌ی جرایم علیه امنیت اخلاقی که ریشه در رابطه‌ی حقوق و اخلاق در سطح کلان و وظایف و اختیارات حکومت اسلامی در سطح خرد دارد، اثرات متعدد و عمیقی بر تنظیم نوع روابط شهروندان و اتحاد جامعه‌ی اسلامی در قبال هم و در مقابل حکومت دارد. بدین معنی که بر اساس نظر مختار در این موضوع، می‌توان مقدار اختیار یا تکلیف حکومت اسلامی را در محدودسازی حوزه‌ی اختیارات مردم و نقض حریم خصوصی آنها تعیین نمود و میزان اهمیت بحث از میزان مصلحت آن که حق حریم خصوصی از یکسو و حوزه‌ی حقوق عمومی از سوی دیگر است، آشکار می‌گردد.

در این بحث از یکسو جرایم حدی مد نظر قرار می‌گیرند و اینکه آیا امکان تسری برخی از آنها به جرایم و عناوین جدید هست یا خیر؟ و این در حالی است که برخی فقها نسبت به اصل اجرای حدود در عصیان اشکالاتی وارد می‌سازند. از سوی دیگر تعزیر و معنا و گستره‌ی آن مورد بررسی قرار می‌گیرد که در این مورد نیز از اعتقاد به عمومیت و ضرورت تعزیر همه‌ی اعمال حرام تا اعتقاد به اکتفا به موارد منصوص شرعی، نظرات متفاوت است و اهمیت موضوع وقتی بیشتر آشکار می‌گردد که دانسته شود، بر اساس نوع نگاه به بحث تعزیرات، میزان، چگونگی و نوع برخورد با متخلفین از اوامر و نواهی معلوم می‌گردد و بر اساس آن جرم‌انگاری صورت می‌پذیرد. به عبارتی می‌توان گفت بیان رابطه‌ی حقوق و اخلاق از یکسو و حریم خصوصی و حقوق عمومی از سوی دیگر با توجه به مبتلا به بودن آنها و تعیین اینکه بالاخره در این تلاقی چقدر هر کدام از طرفین محدود می‌شوند و ملاک این محدودیت چیست و اثر مستقیم آن بر رفتارهای مردم، اهمیت فوق‌العاده‌ی موضوع را مشخص می‌نماید.

از سوی دیگر نظرات اندیشمندان حوزه‌ی سیاست جنایی در مورد سیاست جنایی اسلام و اشکالات موجود در مواجهه با جرایم علیه امنیت اخلاقی در مراحل تقنینی، اجرایی و قضایی و در نتیجه ناکارآمد شدن این سیاست‌ها و گسترش جرایم آن، این

ضرورت را ایجاد می‌نماید تا بر اساس اصول و مبانی اسلامی، نحوه‌ی مواجهه با پدیده‌ی مجرمانه تعیین گردد تا ضمن تبیین مدل واقعی سیاست جنایی اسلام، راهکارهای لازم و مناسب جهت طراحی، اجرا و نظارت در حوزه‌های قانونگذاری، اجرا و قضاوت معلوم شود.

در این حال تنوع و تکثر شیوه‌های ارتکاب این جرایم و حوزه‌های مختلف متأثر از آن و مقاصد مندرج در آنها که گاهی تا سطح براندازی نظام حاکم پیش می‌رود، ضرورت یک تحقیق جدی در ارتباط با این موضوع را ایجاب می‌نماید.

۳. سابقه‌ی تحقیق به واسطه‌ی کوتاه بودن عمر حکومت ائمه‌ی معصومین (علیهم‌السلام) و عدم امکان تشکیل حکومت برای آنان جز یک برهه‌ی کوتاه در صدر اسلام، عملاً خیلی از موضوعات و مفاهیم در مقام عمل قابل سنجش و بررسی نیستند و همین امر سبب سخت شدن کار پژوهشی می‌گردد.

در کنار آن و در نتیجه‌ی آن، فقه‌های شیعه بر خلاف فقه‌های اهل سنت به خاطر در اختیار نداشتن حکومت توسط حکام شیعه و نداشتن جایگاه حکومتی عملاً یا به مباحث مرتبط با این موضوع نپرداخته‌اند یا اینکه به صورت موردی و جزئی اشاره‌ای به آن نموده و به خاطر عدم ابتلاء، از بسط و توسعه‌ی آن خودداری نموده‌اند، البته در جایی هم که تا حدودی به موضوع پرداخته شده، عملاً از دسترسی به مصادیق عملی و عینی محروم بوده‌اند که در نتیجه‌ی آن، نظرات مطرح شده توسط فقها در مقام عمل مورد محک جدی قرار نگرفته تا نقاط ضعف و قوت آن آشکار شده و مشمول بازبینی و اصلاح قرار گیرد.

همین امور باعث شده است که این بحث علیرغم اهمیت آن، مغفول واقع گردد به‌طوری که حتی عنوان امنیت اخلاقی در بیان و قلم حقوقدانان جایگاهی ندارد و با اینکه حدود سه سال از طرح رسمی آن توسط مقام معظم رهبری می‌گذرد، تبیین و توضیحی در مورد آن یافت نمی‌شود. بر همین اساس در این کتاب سعی شده است که علاوه بر تبیین مفردات موضوع همچون امنیت و اخلاق، اصطلاح امنیت اخلاقی،

پیشنهاد و تعریف گردد و در ادامه، جرایم ناظر به آن از میان قوانین مختلف استخراج گردد و نهایتاً سازوکار مناسب جهت مدیریت پدیده‌ی مجرمانه در قبال آن، ارائه گردد. البته مطالب مفصلی در مورد رابطه‌ی حقوق و اخلاق و همچنین بحث حریم خصوصی و تا حدودی بحث تعزیرات وجود دارد، اما مجموعه‌ای منسجم که رسالت آن بیان این مقدمات و نتیجه‌گیری از آن و ارائه‌ی راهکار درباره‌ی چگونگی این حمایت آن هم در قالب یک سیاست جنایی منسجم باشد، یافت نمی‌گردد و همین موضوع باعث تعدد منابع این کتاب و الزام نگارنده به جستجوی موضوع در منابع فراوانی شد تا سرنخهایی از این پژوهش یافت گردد و نهایتاً برخی از آنها به عنوان منابع این رساله انتخاب گردید.

۴. سئوالات تحقیق با توجه به گستردگی زیرشاخه‌های موضوع، امکان طرح ده‌ها سؤال از محتوای فصول مقدور بود که هر یک محتاج شرح و بسط زیادی بود، اما با توجه به ضرورت انتخاب چند سؤال محدود و مهم‌تر نسبت به سایر سئوالات محتمل، چهار سؤال ذیل به عنوان سئوالات تحقیق برگزیده شد.

- مفهوم اخلاق حسنه چیست و آیا برای تامین و ضمانت رعایت آن در جامعه‌ی اسلامی بر اساس مبانی فقهی، باید فرد یا نهاد خاصی را مسئول دانست؟
- سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران در قبال جرایم علیه اخلاق حسنه چه نوع سیاستی است و بر چه مبانی فقهی‌ای استوار است؟
- جرایم علیه اخلاق حسنه کدام‌اند و سازمان‌یافتگی چه تأثیری در پاسخگویی به آنها دارد؟

- نوع و میزان حمایت حکومت اسلامی از هنجارهای خویش در مقابل جرایم علیه امنیت اخلاقی چگونه است؟

البته همانطور که گفته شد، سئوالاتی در رابطه با مطلق یا مقید بودن حق حریم خصوصی، رابطه‌ی حریم خصوصی با حقوق عمومی در هنگام تلاقی، میزان و چگونگی حمایت کیفری حقوق از اخلاق، راهکارهای پیشنهادی جهت رفع خلاهای

موجود در جریان مبارزه با جرایم علیه امنیت اخلاقی و... قابل طرح بود که به دلیل محدودیت تعداد سئوالات از ذکر آنها صرفنظر گردید.

۵. فرضیه‌های تحقیق. با توجه به آنچه در طول تحقیق به دست آمد، فرضیه‌های

پژوهش به شرح ذیل می‌باشد.

- مفهوم مختار از اخلاق حسنه، اخلاق مبتنی بر فطرت است و عبارت از ملکاتی است که انسان باید آنها را به رشد برساند و نهاد تامین‌کننده‌ی آن هم مردم و هم حکومت می‌باشند.

- سیاست جهانی جمهوری اسلامی ایران در قبال جرایم علیه اخلاق حسنه، یک سیاست ترکیبی (دولتی-مردمی) و درونی - بیرونی است و مبنای آن در مورد مداخله‌ی مردم، اصل امر به معروف و نهی از منکر و در مورد دولت علاوه بر امر به معروف و نهی از منکر، فلسفه‌ی تشکیل حکومت اسلامی و... می‌باشد.

- جرایم علیه اخلاق حسنه برخی عناوین مذکور در فقه و قوانین موضوعه همچون قذف، زنا، پوشش نامناسب و... می‌باشد که در صورت سازمان یافتگی اگر با قصد اختلال یا براندازی در نظام اسلامی باشد، می‌تواند مشمول عناوینی همچون افساد فی الارض شود.

- نوع و میزان حمایت حکومت اسلامی از مجازات‌های در مقابل جرایم علیه امنیت اخلاقی، بر اساس قاعده‌ی "التعزیر لکل عمل محرم" بنابر صلاحدید حاکم اسلامی و بر اساس شرایط و مقتضیات می‌باشد.

۶. روش و شیوه‌ی تحقیق. روش این تحقیق بر اساس موضوع آن، یک روش توصیفی-تحلیلی است، به این معنی که پس از جمع‌آوری مبنای و چینه‌ی آنها در کنار هم و جمع‌بندی، سعی می‌شود که یک راهکار اجرایی پس از تحلیل مبنای به دست آید. به عبارتی پس از تحلیل، نقد و بررسی داشته‌ها، نظر نهایی ذکر شده و بر اساس آن ارائه‌ی پیشنهاد می‌گردد تا سئوالات مذکور در سطور قبل پاسخ داده شود. مثلاً برای پاسخگویی به سؤالی درمورد امکان تسری عناوین فقهی به جرایم سازمان یافته‌ی علیه امنیت اخلاقی، ضرورت دارد، معنا و مفهوم این عناوین فقهی و نظرات مختلف در

مورد آنها تبیین گردد، سپس با تحلیل و بررسی این نظرات و انتخاب یکی از آنها یا ارائه‌ی یک نظر جدید، نظر نهایی در مورد امکان یا عدم امکان تسری این عناوین به مصادیق جدید داده شود.

۷. **سازماندهی تحقیق.** بر اساس آنچه در بیان مسأله و سئوالات و فرضیات بدان اشاره شد، مطالب در دو بخش و پنج فصل و یک نتیجه‌گیری دسته‌بندی شده است، بخش اول مفاهیم و مبانی نظری و بخش دوم: مبانی و مصادیق جرم انگاری در قلمرو اخلاق حسنه.

در فصل اول بخش اول که تحت عنوان گونه‌شناسی سیاست جنایی اسلام و غرب نامگذاری شده، پس از بیان اصطلاح و سیر تطور این رشته در غرب و ایران و تبیین مدل‌های دولتی و جامعه‌مدار آن، اقدام به تشریح نظریات موجود در مورد نوع سیاست جنایی اسلام و سپس پاسخگویی به نوع تبیین موجود و بیان مدل واقعی سیاست جنایی اسلام شده است و مبانی نظری و مصادیق عملی متعددی در این مقام مورد توصیف و بررسی قرار گرفته‌اند تا نهایتاً نظر دقیق اسلام در برخورد با جرایم مختلف از جمله جرایم علیه امنیت اخلاقی و تدابیر متنوع آن در برخورد با این جرایم از مرحله‌ی پیشگیری و کنترل تا درمان و برخورد تشریح گردد.

در ادامه و در فصل دوم تحت عنوان از حریم خصوصی تا حقوق عمومی پس از بیان تعریف و ماهیت حریم خصوصی، به منابع و مبانی آن اشاره شده و سپس ساحات آن به همراه تهدیدگران احتمالی آن مورد تحلیل قرار گرفته‌اند و نهایتاً به این بحث پرداخته شده که در مقام تلاقی حریم خصوصی با حوزه‌ی عمومی جدا از دولت و از سویی تلاقی این دو نهاد با دولت، تکلیف چیست؟ که زمینه‌ی آن، اظهار نظر در مورد مطلق یا مقید بودن حق حریم خصوصی است و اینکه اگر این حق مقید و قابل تحدید است، الزامات این تقلید چیست.

در فصل سوم تحت عنوان اخلاق حسنه و مرزهای حقوقی آن، ابتدا اخلاق حسنه تعریف و سپس فعل اخلاقی و ملاک آن بحث شده است. در ادامه، اصول موضوعه، ویژگی‌ها و ملاک‌های کلی نظام اخلاقی اسلام در اجتماع و تفاوت‌های آن با سایر

نظام‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. سپس بحث از رابطه‌ی امنیت و اخلاق و امکان سنجی وضع اصطلاح "امنیت اخلاقی" صورت گرفته و در نهایت پاسخ به این سؤال که روابط محتمل حقوق و اخلاق چیست و در چه مواردی تلاقی به وجود می‌آید؟ و در پاسخ به این سؤالات و در ادامه‌ی آن، تبیین اینکه الگوی منتخب در تنظیم این رابطه چه الگویی است و میزان این حمایت از سوی حقوق چقدر باید باشد.

در بخش دوم و فصل اول آن که تحت عنوان جرایم علیه اخلاق حسنه نامگذاری شده، ابتدا مصادیق جرایم علیه امنیت اخلاقی در قوانین متعدد و نهاد متولی برخورد با این پدیده تبیین شده است؛ سپس صورت‌های مختلف ارتکاب این جرایم، اعم از فردی و سازمان یافته و در صورت سازمان‌یافتگی با فرض یا بدون قصد اختلال در نظام اسلامی و براندازی آن مورد تحلیل قرار گرفته است. در پایان این فصل امکان یا عدم امکان تسری عناوین فقهی مصطلح همچون اشاعه‌ی فحشاء، بغی و محاربه و افساد فی‌الارض به حوزه‌ی جرایم علیه امنیت اخلاقی مورد بررسی قرار گرفته و نظر نهایی مبنی بر امکان تسری، تبیین شده است.

در فصل دوم تحت عنوان مبانی ورود حکومت اسلامی، دلیل و ریشه‌های ضرورت ورود حاکم به این حوزه اعم از فلسفه، وظایف و اختیارات حکومت اسلامی، امر به معروف و نهی از منکر، ضرورت برخورد با تظاهر به منکرات، حکم حد برای متعدی از حدود و قاعده‌ی «التعزیر لکل عمل محرم»، مورد توصیف و تحلیل قرار گرفته است و سپس بر اساس قاعده‌ی پیش گفته، نوع و میزان این ورود تبیین شده است.

به عبارتی گفته شده است که این قاعده، حق تعزیر را به حاکم اسلامی واگذار نموده نه قضات و از سویی این حق حاکم است نه تکلیف او و در عین حال اعمال آن منحصر به تازیانه نیست و می‌تواند حتی از یک نصیحت و موعظه شروع گردد. همچنین گستره‌ی تعزیر در هر زمان به دست حاکم است که با توجه به مقتضیات و شرایط زمان و مکان، چه میزان از جرایم این حوزه را مشمول جرم‌انگاری نماید و این حق نه تنها منافاتی با اصل قانونی‌بودن مجازات ندارد بلکه اصل شخصی‌کردن مجازات‌ها را بهتر برآورده می‌سازد. اگر چه حاکم نیز می‌تواند با در نظر گرفتن

مجازات‌های متنوع دارای حداقل و حداکثر، هم اصل قانونی‌بودن و هم اصل شخصی‌کردن مجازات‌ها را به بهترین نحو، محقق سازد.

در نتیجه‌گیری و ارائه‌ی راهکار که آخرین قسمت کتاب می‌باشد، با شناسایی خلأهای موجود، راهکارهایی ناظر به یافته‌های تحقیق، ارائه شده است. این خلأها در سه حوزه‌ی تقنین، اجرا و قضاوت به صورت جداگانه تبیین و بررسی شده است و ناظر به هر یک از آنها، راهکار پیشنهادی، طرح گردیده است.

در پایان از کلیه بزرگوارانی که در مراحل مختلف آماده‌سازی این اثر جهت چاپ متحمل زحماتی گردیدند، صمیمانه تشکر می‌نمایم و ذکر این نکته را لازم می‌دانم که این اثر همچون هر اثر دیگری دارای نواقص و اشکالاتی است، خصوصاً اینکه در برخی موضوعات مورد مناقشه وارد گردیده است. بر همین اساس ضمن استدعای خاضعانه از درگاه باری تعالی جهت معیذ واقع شدن مندرجات این اثر برای کلیه خوانندگان گرامی، از انتقادات، راهنمایی‌ها و پیشنهادات کلیه اساتید و دانشجویان عزیز که قطعاً موجب برطرف شدن نقاط ضعف و ارتقای مطالب خواهد شد، مشتاقانه استقبال نموده و پیشاپیش سپاسگزاری می‌نمایم.

و ما توفیقنا الا بالله علیه توکلت و الیه مآب

علی غلامی

دی‌ماه ۱۳۹۰ هجری شمسی